

science-policy interface en stakeholder participatie

Pieter Leroy
Kennis voor klimaat
Driebergen, 2 juli 2008

Hoe kom ik aan dit thema?

- Voorzitter stuurgroep MIRA: productie van beleidsrelevante kennis, pendelen tussen wetenschap en beleid
- Het wantrouwen over wetenschap, vooral bij crises (van BSE tot Nijmegen-West)

Wat doe ik aan dit thema?

- Onderzoek naar productie en doorwerking (ook: diffusie en internationalisering) van - *wetenschappelijke* - kennis
 - casus: bodem, vliegtuiglawaai, Integrated Assessment, verkeersveiligheid e.a.
- Ontwerpen van scenario's, modellen, procedures om - *wederzijdse* - doorwerking te optimaliseren
 - o.m. Leidraad voor MNP (nu PbL)

Drie hoofdpunten

- De verhouding wetenschap-politiek volgens het modernisme
- Amendering en debat: naar co-productie van kennis?
- Participatie bij kennisproductie? Waarom, waarover, waartoe, met wie en hoe?

1. De verhouding wetenschap-politiek...

...volgens het modernisme:

- wetenschappelijk onderbouwd beleid is nodig, want beter (Verlichtingsideaal)
- beleid stelt vragen, wetenschap antwoordt, beleid bepaalt (primaat van de politiek)
- maar: wetenschap en beleid zijn twee verschillende werelden, met sterk uiteenlopende (kennis)belangen:

wetenschap en politiek: uiteenlopende kennisbelangen

Wetenschap:

- waarheid
- waardevrijheid
- diepgang
- in detail
- oorzaken
- validiteit
- betrouwbaarheid
- peer review
- false positives

Politiek:

- macht
- normatief
- snelheid
- op hoofdlijnen
- oplossingen
- acceptatie
- haalbaarheid
- draagvlak
- false negatives

Veel inspanningen to bridge the gap

- op procesniveau: experts
- op institutioneel niveau: adviesraden

- prima, maar vaak uitgaand van
 - wat naïef ‘injectiemodel’
 - een overvraagde, maar welwillende politiek
 - een politiek primaat, en
 - een onschuldige wetenschap, met
 - een kennismonopolie

Maar: veel bewijs van het tegendeel

- van A-bom tot genetische technologie:
 - hoezo wetenschap is onschuldig?
- van ‘militair-industrieel complex’ tot kernenergie:
 - hoezo wetenschap en politiek zijn gescheiden?
- ‘Technik und Wissenschaft als Ideologie’:
 - hoezo politiek primaat?
- lekenkennis, lokale kennis, stakeholderkennis:
 - hoezo monopolie van de wetenschap?

2. Amendering en debat: naar co-productie van kennis?

- Empirisch onderzoek:
 - laat selectief gebruik van kennis zien (Late lessons...)
 - laat selectieve productie van kennis zien (mest),
 - niet alleen op procesniveau, maar ingebakken in kennis-beleid-arrangementen (per veld, per land)
 - met voorbeelden van sterke politieke invloed óp wetenschap én van politiek sturende wetenschap (AIDS, energie, water, klimaat)
 - en laat non-acceptatie en wantrouwen tegenover expert-kennis zien (“0,0 % vertrouwen...”)

Amendering en debat

- Theoretisch debat:
 - Post-normal science
 - Mode 1, mode 2 knowledge
 - Lekenkennis
 - Boundary work(paar inzichten vanmiddag terughalen)
- Maar alle hebben gemeen:
 - doorbreken gepretendeerd kennismonopolie
 - doorbreken vaak eenzijdige politieke sturing
 - een andere kwaliteitsborging van ‘de wetenschap’ (sociaal acceptabel, naast valide en betrouwbaar)
 - betrekken stakeholders, lees: participatie
 - zeker bij complexiteit en onzekerheid: wetenschap en politiek in parallelle coproductie

Amendering en debat

■ Participatie-debat:

Motieven voor participatie (vergelijkbaar met politiek):

- normatief: omdat het goed is (geen Panoramix)
- kwalitatief: omdat leken ook experts zijn (kwaliteit van vraagformulering tot implementatie en evaluatie)
- instrumenteel: ter wille van legitimiteit, draagvlak

Motieven tegen:

- normatief: wetenschap hoeft/kan niet democratisch
- kwalitatief: vrees voor charlatans en populistten (US Data Quality Act)
- instrumenteel: wetenschappelijke juistheid heeft geen legitimatie

Amendering en debat

■ Praktisch debat:

- Hoe participatie rondom kennisproductie organiseren?
- Niet meteen afdalen naar 'hoe doe ik dat?', want:
- iets fundamenteler: hoe de kwaliteitseisen van normale wetenschap (validiteit, betrouwbaarheid...) combineren met kwaliteitseisen van post-normale wetenschap (transparantie, acceptatie, robuustheid...)?

3. Participatie (soms: co-productie) bij kennisproductie?

- geen eenduidige receptuur, want:
- elke situatie is anders:
 - inzet, mate van complexiteit, mate van controversie (Hoppe/Hisschemöller)
 - sociaal-politieke krachtenveld eromheen (rolverhouding diverse actoren/stakeholders)
 - kennisveld eromheen (aanmaak, verspreiding, gebruik)
- niet: 'participatie moet'
- ook niet: 'hoe meer participatie, hoe beter'

Participatieladder (hier: voor MNP)

	Ambitieniveau van participatie	Richting van communicatie
<i>Interactief</i>	Meebeslissen	↑ ○ MNP & SH*
	Co-produceren	MNP ↔ SH
	Geadviseerd worden Consulteren	MNP ← SH
	Luisteren	MNP ← SH
<i>Niet interactief</i>	Bestuderen	MNP → SH
	Voorlichten	MNP → SH
	Geen participatie	MNP SH

*SH = stakeholders

Toch naar leidraad...

- via sequentie én iteratie van vijf cruciale vragen:
 - waarom? (doel heeft impact op vervolg)
 - waarover? (inhoud en scope: idem)
 - waartoe? (inbreng en impact: idem)
 - met wie? (selectie van stakeholders: idem)
 - hoe? (methoden: idem)
- liefst systematisch beantwoorden voorafgaand aan daadwerkelijke participatie:
 - voor eigen helderheid én
 - voor realistische verwachtingen bij stakeholders

Waarom? (motieven, doelen)

- participatie in kennisproductie - zoals participatie in algemeen - heeft 3 (niet exclusieve) motieven:
 - *instrumenteel*: acceptatie, legitimiteit, lagere transactiekosten
 - *kwalitatief*: betrekken buitenstaanders-experts levert meer perspectieven, dus hogere kwaliteit
 - *normatief*: democratisch ideaal, mutual learning ideaal, empowerment-ideaal

Waarover? (inhoud en scope)

- vergelijk politieke/beleidsparticipatie:
 - over locatie? over allocatie kosten en baten?
 - over techniek? over principe? over inrichting van de wereld?
- dus: kennis waarover?
 - voor oplossing van welk (deel)vraagstuk? (vergelijk scopingfase bij impact assessment)
 - realiseer je dat alle actoren ander kennisvraagstuk en kennisbelang hebben

Waar toe? (inbreng en impact)

- wat verwacht je van stakeholders?
 - praktijkkennis?
 - articulatie (kennis)belang?
 - monopolistische kennis?
 - afwegen kennisbelangen?
 - beoordelen kennisrelevantie, kennisgebruik
- wat beloof je stakeholders?
 - 'meenemen' is nooit meer iets van horen...
 - politiek proces, kennisproces, of beide?
- van belang voor 'verwachtingenmanagement'

Met wie? (stakeholderselectie)

- vul social/political mapping aan met knowledge mapping
- en voorts:
 - wil je experts? wil je kennisleveranciers? wil je visionairen?
 - wil je representanten? wil je legitimatoren?
 - wil je 'usual suspects'? wil je originelen?
 - wil je uitgesproken meningen? wil je diplomaten?

Hoe? (methode)

- vaak te snel 'jump into methods', terwijl
- antwoorden op voorgaande vragen (doel, inhoud, inbreng, wie), plus eigenschappen van fase van kennisproductie naar geschikte methode moeten leiden, en
- elke methode haar eigen toepassingsbias heeft
- benieuwd of praktijkverhalen dat illustreren, ondersteunen, tegenspreken